

Osmo Tiililän 100-vuotisjuhlasymposium

Suomen teologinen instiutti oli yliopistolla järjestämässä dogmatiikan professorin ja kuuluisan julistajan Osmo Tiililän juhlasymposiumia yhdessä Helsingin yliopiston, Åbo Akademin ja Kristillisen opintokeskuksen kanssa. Tiililän syntymästä oli 3.3. 2004 kulunut 100 vuotta. Hän toimi Helsingin yliopiston systematiikan laitoksen professorina ensin sijaisena sodan alla vuodesta 1939 ja sitten virassa 1942–1967. Tiililä tuli tunnetuksi ahkerana keskustelijana ja korkean profiilin teologina. Hänen kriittikkensä kirkon maallistumista vastaan on legendaarinen, ja profeettallinen työ muuttui teoiksi hänen erotessaan kirkosta vuonna 1962. Erosta huolimatta hän jatkoi keskustelua aina kuolemaansa asti vuonna 1972.

Totuuden etsijä

Symposiumissa alustivat teol. tri Rauno Heikola, joka on tehnyt väitöskirjan Tiililän teologiasta, piispa ja entinen Tiililän oppituolin haltija Eero Huovinen, dos. Jouko Talonen, teol. tri Erkki Ranta sekä Tiililä-elämäkertaava valmisteleva teol. tri Timo Junkkaala. Lisäksi paneelikeskustelussa alustivat prof. Ruth Franzén, prof. Pentti Laasonen, teol. lis. Sakari Korpinen ja teol. tri Jyri Komulainen. Avaussanat lausui niin ikään paneeliin osallistunut rovasti, valt.tiet. maist. Raimo Mäkelä.

Yleiskuva Tiililän persoonasta ja työstä on yhtenäinen. Hän oli totuuden etsijä, ja sellaisena ehdoton. Niin kirkossa kuin yliopistossa teologiaa tehdään totuuden suuren Majesteetin edessä (Heikola). Dogmatiikan professorina Tiililä ajatteli olevansa samalla ylin opin valvoja suomalaisessa luterilaisuudessa (Junkkaala).

Siksi hän otti teologian erityisen vakavasti ja eksistenttisesti (Komulainen). Hänen mukaansa teologian tekeminen merkitsee sitoutumista, ei ulkokohtaisuutta (Ruokanen).

Kirkkoa Tiililä puolestaan katsoi herätyksen ja uskon näkökulmasta (Huovinen). Hän oli miettinyt paljon kutsumustaan. Osa hänestä halusi olla julistaja. Kirkkokansan herätyspäiviä nimitettiin usein ”Tiililän päiviksi” (Korpinen). Nuorena Tiililä oli vakavasti harkinnut lähtöä Kiinaan lähetystyöntekijäksi.

Yliopistomies

Tiedemiehenä Tiililä korosti laaja-alai-

suutta. Hän oli itse erittäin lukenut mies, ja se tunnustettiin tiedeyhteisössä. Tiililän mukaan systematiikan tulee tuntee paitsi oppihistoria myös yleinen uskontotiede ja luonnontiede (Komulainen).

Miksi Tiililä on kuitenkin lähes täysin unohdettu kirkossamme? Syytä selitettiin monin tavoin. Konservatiivisena teologina ja ”uskonteologian” edustaja hän jäi aikansa liberaalteologian alle. Suomessa levisi samaan aikaan ns. lundilainen opetus, jossa hengellisen ja maallisen ero yritettiin häivyttää. Kristinuskosta annettiin melko moralistinen kuva. Tiililä puolestaan haki uudestisyntyneiden teologien opetusta. Hän teki eron hengellisen työn ja

Tiililä-symposiumia seurasi Porthanian luentosalissa Helsingin yliopistossa n. 180 kuulijaa.
Kuva Heli Voipio/Uusi Tie

maallisen pohdinnan välille.

Ei siis ihme, että Tiililän kirjat saivat huonon vastaanoton ja lähes tulkeon teillattiin yliopistolla. Tämä jyrkensi vastakainasettelua ja johti lopulta siihen, että Tiililä erosi kirkosta protestiksi teologian maallistumiselle. Protestia ei kuitenkaan kuultu. Nyt on ehkä kulunut riittävästi aikaa, jotta Tiililän ajatukset voidaan ottaa uudelleen esille. Hänellä on paljon annettavaa myös meidän teologiisiin keskusteluihimme.

Timo Eskola

OSMO TIILILÄN JUHLASYMPOSIUMISTA JULKAISU

Tiililän syntymän juhluvuonna pidetyn symposiumin esitelmät ja puheenvuorot saadaan myös kirjallisessa asussa. Artikkeleista kootaan Iustitian seuraava numero, joka julkaistaan alkukesästä. Kokoelmaan tulevat mm. teol. tri Rauno Heikolan, piispa Eero Huovisen, dos. Jouko Talosen, teol. tri Erkki Rannan sekä Tiililän elämäkertaava valmistelevan teol. tri Timo Junkkaalan esitykset. Lisäksi teoksesta löytyy useita kommenttipuheenvuoroja, joita kokoukseen oli pyydetty alustusten lisäksi.

Julkaisun *Osmo Tiililä ja uskon teologia* voi tilata esimerkiksi lehden takana olevalla lomakkeella. Hinta on 10 euroa + toimituskulut. Kirja lähetetään kaikille Iustitia-sarjan vakiotilaaajille sen ilmestyttyä.